

Sober leven

Het moet minder en het kan minder

Hoe is het mogelijk dat er zoveel mensen in armoede leven, terwijl er toch zoveel rijke christenen zijn? Volgens Jaap van der Windt moet het roer radicaal om. Hij pleit voor samen sober leven. Door **Lodewijk Born**.

Jaap van der Windt (44) is predikant in Delfgauw, een vinexwijk bij Delft, aan de snelweg A13. Om zich heen ziet hij hoe mensen er alles aan doen om de hypotheek te kunnen betalen, en de tweede auto, en de derde verre vakantie. En dat is alleen nog maar het zichtbare deel van het Nederlandse consumptiegedrag.

„De meeste mensen in Delfgauw zijn welvarend. En de meeste kerkgangers zijn best gul, privé en in de kerk, en ze vinden ook dat armoede in de wereld moet worden vermindert. We houden hier de gebruikelijke collectes voor Kerk in Actie, we doen projecten, houden diaconale zondagen en zetten de problematiek van de armoede (wereldwijd) op de agenda. Maar we onderscheiden ons in ons consumptiegedrag niet van mensen die niet aan de kerk verbonden zijn.”

Sober leven is niet echt „een lekker onderwerp” om te verkondigen in de kerk, zo heeft Van der Windt gemerkt. Hij wil ook niet zondag aan zondag de boodschap van de kansel bulderen „dat wij rijk zijn en zij arm”. Ten eerste niet omdat hij dan de kern van het Evangelie zou negeren, zegt hij: „We leven uit genade, door het geloof. We hebben allemaal de Here Jezus nodig, die voor ons is gestorven en is opgestaan.”

En ten tweede, zegt hij, „zouden we verlamd worden door machteloosheid en schuldgevoel. Want de ongelijke verdeling in de wereld is niet een toestand die het individuele gemeentelid op zondagmorgen kan veranderen.”

Terugkrijgen

Wat kun je dan wel doen? Het onderwerp boeide de predikant

- die sinds september 2002 is verbonden aan de hervormde wijk-gemeente Delfgauw - zodanig dat hij besloot om er in het najaar 2008 zijn studieverlof aan te wijden. Hij wilde op een rijtje zetten hoe hij zelf ten op zichte van het onderwerp stond. „Ik wilde ontdekken hoe ik het beleefde, zodat ik ook anderen kon raken met dit onderwerp. Het gaat mijns inziens namelijk om de integriteit van ons christen-zijn.”

Hij deed een literatuurstudie en ging erover schrijven. En midden in dat proces dat zou uitmonden in het boek *Niet meer dan eerlijk* begon net de kredietcrisis. Met als gevolg dat de wereld-economie ingrijpend veranderde. Sindsdien hebben overheden honderden miljarden gepompt in noodlijdende banken en economieën. „Wat opvalt, is dat de mensen er meestal van uitgaan dat de economie zich zodanig moet gaan herstellen dat we op zijn minst hetzelfde welvaartsniveau behouden of terugkrijgen dat we hadden vóór de kredietcrisis.” En dat uitgangspunt van de rijken leidt tot de praktijk dat de zwakste schouders de zwaar-

ste lasten dragen, wereldwijd. „De rijke landen kiezen voor het herstel van hun eigen economieën. De zwakkeren verliezen vaak het eerst hun baan. En kijk ook naar de voedsel- en grondstoffen-crisis waar we nu mee te maken hebben.”

In zijn studie heeft Van der Windt gekeken naar wat de Bijbel eigenlijk zegt over geld, over

Wat ik wel merk is dat autobezit echt een heilige koe is waar je niet aan mag komen

sober leven en delen. Het mondt uit in een verzameling van dertig bijbelstudies die als een dagboek gelezen kunnen worden. „Ik was verbaasd over wat er allemaal wel niet in de Bijbel te vinden is over dit onderwerp. Er staan 1500 tot 2000 teksten in

die met geld, rechtvaardigheid, rentmeesterschap, rijkdom enzovoorts te maken hebben. Als je dat vergelijkt met thema's als homoseksualiteit of de doop, is dat een ongekend aantal! Maar op wat voor soort onderwerpen scheuren de meeste kerken? Niet op een belangrijk onderwerp als armoede...”

Roofbouw

Van der Windt schrijft onder meer over het sabbatsjaar zoals dat in Leviticus 25 beschreven wordt. De regel was dat agrarische grond één keer in de zeven jaar niet gebruikt mocht worden. „Het ging hier niet om een ecologische maatregel ten behoeve van de vruchtbaarheid van het land; het voorschrift was bedoeld om te onderstrepen dat God de eigenaar van het land is en niemand anders.”

Het sabbatsgebod en de regel van het zevende jaar maken duidelijk dat een mens niet alleen geschapen is om te werken, of om meer en meer rijkdom te vergaren - want zo verwordt hij tot een economisch wezen, stelt de predikant. Hij ziet vaak de

nadelige gevolgen ervan. „Roofbouw plegen op je gezondheid, rustdagen volplannen anderen dwingen in volcontinuidiensten te werken. Christenen doen het net zo goed als niet-christenen.”

Het lijkt soms wel of er gewerkt móét worden, aldus Van der Windt. „Eigenlijk houden we met elkaar een bepaalde levensstijl in stand. Omdat de burens iets hebben, moeten wij het óók hebben. We willen ook allemaal het nieuwste, het snelste en het beste. Het is de vraag of dat wel nodig is.”

Alle rijkdom heeft bij velen vooral geleid tot één ding: geestelijke armoede. „En wat je ziet in landen waar mensen het veel minder hebben, is dat ze wél de rijkdom in God ervaren. Ik zeg dat niet als stoplap. Dat je arm moet zijn om dicht bij God te leven. Maar je kunt wel zeggen dat wij, misschien mede door onze rijkdom, het zicht op God grotendeels zijn kwijtgeraakt.”

Boodschappenkar

Wat zou er veranderen als je met minder genoeg zou nemen?, is een van de gespreksvragen uit het boekje. De predikant paste het zelf toe in zijn leven. „Dat deed ik al voor ik met dit boek bezig was. Wij hebben een gezin met drie kinderen van 9, 7 en 4 jaar. We hebben wel een auto, maar die maakt aanzienlijk minder kilometers dan jaren geleden. We geven niet veel meer uit aan vakanties. Ook naar wat we wekelijks in de boodschappenkar gooien, hebben we gekeken. We hebben dingen die we niet nodig hebben geschrapt en eten nu biologisch. We eten nog maar twee keer per week vlees. Misschien zijn we aan boodschappen in totaal nu wel iets meer kwijt, maar dat komt dan omdat we kiezen voor duur-

Scheurkalender tegen CO2

Jaap van der Windt is op dit moment bezig met het maken van een dagboek, dat een scheurkalender moet worden voor de veertigdaagse tijd die op 1 februari begint. „We maken de kalender in opdracht van TEAR, initiatiefnemer van de Michaelcampagne, de Evangelische Alliantie (EA) en het Christelijk Ecologisch Netwerk.” Centraal staat de gedachte

dat ander consumptiegedrag kan helpen de CO2-uitstoot te verminderen. In Groot-Brittannië is een soortgelijke campagne gehouden door TEAR Fund UK, onder de naam Carbon Lent. De Anglicaanse Kerk steunde de campagne en honderden plaatselijke kerken kwamen met eigen initiatieven.

www.tear.nl

Foto: FD